

The Gleaner

Vol 22 (1999)

Χρονικά – Ειδήσεις

eranistes eranistes

doi: [10.12681/er.196](https://doi.org/10.12681/er.196)

To cite this article:

eranistes, eranistes. (1999). Χρονικά – Ειδήσεις: Η ΙΣΤ΄ Γενική Συνέλευση του ΟΜΕΔΤο Διοικητικό Συμβούλιο του ΟΜΕΔ των ετών 1997-1999Συνέδρια για τον ΡήγαΕκδηλώσεις για τα 250 χρόνια από τη γέννηση του ΚοραήΝεοελληνικός Διαφωτισμός. Βιβλιογραφία 1945-1995 (Αθήνα 1998)Ο Διαφωτισμός και η ιστοριογραφία του (Τορίνο 13-14 Νοεμβρίου 1998)Ημερίδα για τον Νεοελληνικό Διαφωτισμό (Αθήνα 28 Νοεμβρίου 1998)Από το Δουβλίνο στους Λος ΆντζελεςCornelia Paracostea-Danielopolu (Βουκουρέστι 12 Ιουν. 1927 - + Παρίσι 4 Απρ. 1998)Αναγγελία συνεδρίων και επιστημονικών συναντήσεων. *The Gleaner*, 22, 281-291. <https://doi.org/10.12681/er.196>

Χρονικά - Ειδήσεις

Η 15^η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ Ο.Μ.Ε.Δ.

Ἡ 15^η Γ.Σ. τοῦ Ο.Μ.Ε.Δ. πραγματοποιήθηκε τὴν 29η Δεκεμβρίου 1997, μὲ πρόεδρο τὸν κύριο Βασ. Παναγιωτόπουλο καὶ γραμματέα τὴν κυρία Γιούλη Εὐαγγέλου Μποτῆ. Θέματα ἡμερήσιας διάταξης ἦταν: 1. Ἀπολογισμὸς ἀπερχομένου Διοικητικοῦ Συμβουλίου, 2. Ἐκθεση Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς, 3. Ἐκλογή Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς, 4. Μερικὴ ἀνανέωση τοῦ Δ.Σ., 5. Προτάσεις μελῶν.

Στὴν ἀρχὴ τῆς συνεδρίας, ὁ γενικὸς γραμματέας τοῦ Ὁμίλου κύριος Δημήτρης Ἀποστολόπουλος παρουσίασε τὴν Ἐκθεση πεπραγμένων τοῦ Δ.Σ. τῶν ἐτῶν 1995-1997. Στὸ διάστημα αὐτὸ ἐκδόθηκαν καὶ κυκλοφόρησαν τὰ Πρακτικά τοῦ Συνεδρίου τοῦ Ὁμίλου στὴ μὴμη Κ. Θ. Δημαρᾶ: ἓνας τόμος 643 σελίδων μὲ τὸν τίτλο Νεοελληνικὴ παιδεία καὶ κοινωνία. Μὲ τὴν ἐκκαιρία αὐτὴ ὁ Γενικὸς Γραμματέας σημειώνει ὅτι τὸ συνέδριό αὐτὸ ἦταν τὸ πρῶτο ποὺ ὁργάνωσε ὁ Ο.Μ.Ε.Δ. Στὴ συνέχεια ἀναφέρεται στὴν ἔκδοση τοῦ 21ου τόμου τοῦ περιοδικοῦ Ὁ Ἐργαστής, ὁ ὁποῖος, σύμφωνα μὲ ἀπόφαση τοῦ Δ.Σ. ποὺ ἐπικυρώθηκε ἀπὸ τὴν προηγούμενη Γενικὴ Συνέλευση, περιέχει, κατὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ὕλης του, τὰ Πρακτικά τοῦ ἄλλου Συνεδρίου ποὺ ὁργάνωσε ὁ Ὁμιλος γιὰ τὴν τιμῆσει τὴ μνήμη τοῦ Λέανδρου Βρανούση· ἐπιπλέον ὁ τόμος αὐτὸς περιέχει ἀκόμα 35 σελίδες μὲ τὴν ὕλη ποὺ ἀποτελοῦν τὰ «Παρασχολήματα», τὰ «Χρονικά», καὶ κλείνει ὅπως πάντα μὲ τὸ «Ἐφετήριον». Ὅσον ἀφορᾷ τὸν τόμο αὐτὸ ὁ γ. γραμματέας προσθέτει ὅτι οἱ

πρῶτες 372 σελίδες μὲ τὰ Πρακτικά τοῦ Συνεδρίου Βρανούση, μὲ ἀνασελιδοποίηση τοῦ πρῶτου καὶ τελευταίου τυπογραφικοῦ, τυπώθηκαν σὲ χωριστὸ τράβηγμα μὲ τὴν προσθήκη ἰδιαίτερον ἐξωφύλλον· δημιουργήθηκε ἓνας ἄλλος τόμος μὲ τὸν τίτλο Μνήμη Λέανδρου Βρανούση, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο συμβάλλει καὶ στὴ δημοσιότητα μιᾶς σειρᾶς ἀφιερωματικῶν ἐκδόσεων τοῦ Ο.Μ.Ε.Δ. ἀλλὰ καὶ συντελεῖ στὴν προβολὴ μιᾶς ἰδιαίτερης καλαισθησίας στὸ ἐκδοτικὸ μέρος ἀπὸ τὸν Ὁμιλο.

Ὁ γ. γραμματέας ἐνημερώνει ἐν συντομίᾳ τὴ Συνέλευση γιὰ τίς ἐργασίες τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Διεθνoῦς Ἐταιρείας τοῦ Διαφωτισμοῦ, ἀνακοινώνοντας ὅτι ὁ Ο.Μ.Ε.Δ. ἐκπροσωπήθηκε στὶς συγκεντρώσεις τῆς Ἐταιρείας, ἀλλὰ ἐν συνεχείᾳ φιλοξένησε γιὰ πρώτη φορὰ τὴ συνεδρία τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς στὴν Ἀθήνα, γεγονός ποὺ προσέδωσε ἰδιαίτερη αἴγλη καὶ τιμὴ στὸν Ὁμιλό μας καθὼς ἡ διοργάνωση αὐτὴ ἀποτελεῖ συνήθως μέρημα τῶν μεγάλων ἐταιρειῶν Διαφωτισμοῦ, ἐπειδὴ διαρκεῖ τρεῖς ἡμέρες καὶ ἀπαιτεῖ καὶ κόπο ἀλλὰ καὶ χρήματα. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς συγκέντρωσης αὐτῆς στὴν Ἀθήνα ὁ Ὁμιλος διοργάνωσε ἐπιστημονικὴ ἡμερίδα μὲ θέμα τὰ «Instrumenta studiorum», Ἐργαλεῖα ἔρευνας γιὰ τὸν 18ο αἰῶνα». Ὁ Ο.Μ.Ε.Δ. τόλμησε ἀνελάβε τὴ διοργάνωση ἢ ὅποια, κατὰ γενικὴ ὁμολογία, πέτυχε καὶ μάλιστα μὲ τὴν ἐλάχιστη δυνατὴ οικονομικὴ ἐπιβάρυνση, καθὼς τὰ ἔξοδα, ὕστερα

από έέργειες του Α.Σ. του Όμιλου, καλύφθηκαν από τα Έργα Έξωτερικών και Πολιτισμού, όπως και από τον Ε.Ο.Τ.

Στή συνέχεια ο κ. Άποστολόπουλος αναφέρεται στα οικονομικά του Ο.Μ.Ε.Α., τα οποία με συντομισμένες έέργειες του Α.Σ. ενισχύθηκαν το τελευταίο διάστημα με την παροχή επιχορήγησης 10 εκατομμ. δρχ. εκ μέρους του Ίδρύματος Ουράνη και 3 εκατομμ. δρχ. εκ μέρους του Έργου Πολιτισμού, γεγονός τα οποία δίνουν τη δυνατότητα στον Όμιλο να προσβλέπει με αξιοδοξία προς νέες έπιστημονικές δραστηριότητες, οι οποίες εκτός από την έκδοση του περιοδικού σχεδιάζεται να συμπεριλάβουν και την Άλληλογραφία του Άλ. Μανροζοδάτου του έξ Άποροήτων και άλλων λογίων. Έάν τα πράγματα εξελιχθούν έτσι, τότε μπορούμε να προσβλέπουμε στη συνέχιση της έκδοτικής σειράς «Νέα Έλληνικά Κείμενα». Παράλληλα ο γ. γραμματέας αναφέρεται και στο λογισμικό «Κοραή» που έχει διπλασιάσει

το αρχικό κεφάλαιο φθάνοντας στο ποσό των 8 εκατομμ. δρχ., με τα οποία μπορεί άνετα να επιχορηγηθεί ο πρό πολλού αναμενόμενος 7ος τόμος της «Άλληλογραφίας» Κοραή.

Μετά τον άπολογισμό του γενικού γραμματέα, ο ταμίας του Όμιλου κύριος Παναγιώτης Μιχαηλάκης ένημερώνει αναλυτικά τη Γενική Συνέλευση για την οικονομική κατάσταση του Ο.Μ.Ε.Α. και διανέμει γραπτό σημείωμα με την αναλυτική κατάσταση των οικονομικών.

Στή συνέχεια διαβάστηκε ο Ίσολογισμός και ή Έκθεση της Έξελεγκτικής Έπιτροπής και κατόπιν διεξήχθησαν οι ψηφοφορίες για τη σύνθεση της Ε.Ε. και τη σύνθεση του Α.Σ. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, στην Ε.Ε. εξέλεξαν οι κυρίες Κυκή Σταμάτη, Βούλα Κόντη και Βίκυ Πάτσιου, ένώ για το Α.Σ. οι κύριοι Δημήτρης Άποστολόπουλος, Κώστας Λάππας, Βασίλης Σφροόρας, Έμμ. Φραγκίσκος και ή κυρία Πηνελόπη Στάθη.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ Ο.Μ.Ε.Α. ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1997-1999

Μετά τις άρχαιερείες της 29ης Δεκεμβρίου 1997 τα παραμέοντα και τα νεοεκλεγέντα μέλη του Α.Σ. συνήλθαν και συγκροτήθηκαν σε σώμα ως έξης: Βασ. Σφροόρας πρόεδρος, Έμμ. Ν. Φραγκίσκος αντιπρόεδρος, Α. Γ. Άποστολό-

πουλος γενικός γραμματέας, Παν. Μιχαηλάκης ταμίας, Κώστας Λάππας ειδ. γραμματέας, Πηνελόπη Στάθη, Φίλ. Ήλιού, Χ. Γ. Πατρινέλης και Δημ. Σπάθης μέλη.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΡΗΓΑ

Συνέδρια, διαλέξεις, εκθέσεις, θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες, δισκογραφικές παραγωγές σε δίσκους άκτίνας (CD) σημάδεψαν το έτος του Ρήγα, το 1998 —δικακασία χρόνια από τη θανάτωσή του. Τα συνέδρια, για τα οποία έδω ό λόγος, ήταν πολλά και διοργανώθηκαν τόσο στην

Έλλάδα όσο και στο έξωτερικό. Άπό αυτά ως αναφεροθούν ένδεικτικά τέσσερα: το συνέδριο που διοργάνωσε ο Τομέας Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ίωαννίνων (28-31 Μαΐου) το συνέδριο που διοργάνωσε το Έυρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών (25-29 Ίουνίου) το συ-

νέδριο που διοργάνωσε το Κέντρο Νεοελληνικών Ήρωνών με τη συνεργασία του Δήμου Βελεστίνου στο Βελεστίνο και τον Βόλο (10-13 Σεπτεμβρίου) και το συνέδριο που διοργανώθηκε στο Παρίσι (12-13 Δεκεμβρίου). Η έκδοση των πρακτικών αυτών και όσων άλλων επι-

στημονικών συναντήσεων έγιναν θα επιτρέψει να αποτιμηθούν τα νέα στοιχεία που ήρθαν στο φως, οι νέες προσεγγίσεις στο έργο του που επιχειρήθηκαν, ή επιτυχία της διάχυσης των ιδεών του στο χώρο και στο χρόνο, όπως και η διεθνής έμβέλεια της επαναστατικής του πράξης.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ 250 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ

Μολονότι το 1998 κυριαρχήθηκε από τις εκδηλώσεις για τον Ρήγα, ή διακοσιοστή πεντηκοστή επέτειος από τη γέννηση του Αδαμάντιου Κοραή δεν πέρασε απαρατήρητη από την Ιστορική και Εθνολογική Έταιρεία της Ελλάδος και από το Πανεπιστήμιο Κύπρου, το Τμήμα Κλασικών Σπουδών του οποίου διοργάνωσε, με αυτή την άφορη, στη Λευκωσία (25-26 Σεπτεμβρίου), διεθνές συνέδριο με θέμα «Η κλασική φιλολογία του Αδαμάντιου Κοραή». Την πρωτοβουλία είχε ο πρόεδρος του καθηγητής της Λατινικής Γραμματείας Ίω. Ταϊφάκος, εκδότης πρόσφατα των κριτικών και ερμηνευτικών σχολίων του Κοραή στο κείμενο των Σατυρικών του Πετρούιου. Κλασικοί φιλόλογοι και ιστορικοί της παιδείας και των γραμμάτων από την Ελλάδα και την Κύπρο (μεταξύ των οποίων τα μέλη του Ο.Μ.Ε.Α. Α. Αγγέλου, Αικ. Κουμαριανού, Λουκία Λρούλια) προσέγγισαν το έργο του Κοραή, εκδομένο και ανέκδοτο, τόσο από τη σκοπιά της εκδοτικής και κριτικής των κειμένων όσο και με άξονα την ιδεολογική, πολιτισμική και πατριωτική νοηματοδότησή του αλλά και το ποσοτικό του μέγεθος. Στο Συνέδριο ανακοινώθηκε ότι το πρόγραμμα («Ελληνορήμων» του Τμήματος Μεθόδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της επιστήμης του Πανεπιστημίου Αθηνών προχώρησε στην

ψηφιοποίηση των χειρογράφων του Κοραή της Βιβλιοθήκης Χίου, καθώς και ότι μελετάται ή ένταξη των Προλεγόμενων και της Άλληλογραφίας του στον Θησαυρό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας.

Η Ιστορική και Εθνολογική Έταιρεία της Ελλάδος διοργάνωσε ημερίδα, στις 24 Μαΐου, στην οποία μίλησαν ο γ. γραμματέας της Έταιρείας Ίω. Μαζαράκης Αινιάν, ο καθ. Γεώργιος Χριστοδούλου με θέμα «Ο Κοραής ως κλασικός φιλόλογος: παράδοση και επιβίωση» και ο καθ. και μέλος του Ο.Μ.Ε.Α. Στέριος Φασουλάκης με θέμα «Ο Κοραής και τα σύγχρονά μας προβλήματα». Την εκδήλωση πλαισίωσε Έκθεση με αντίκείμενα σχετικά με τον Κοραή που φυλάσσονται στην Ι.Ε.Ε.Ε.

Παράλληλα το ένθετο «Επτά Ήμέρες» της έφ. Καθημερινή της 29 Νοεμβρίου 1998 κυκλοφόρησε αφιερωμένο στον Κοραή με συνεργασίες παλαιών και νεότερων μελετητών του έργου του. Σημειώνουμε ιδιαίτερα την ανακοίνωση της ιστορικού Βιβής Περαράκη για τον έντοπισμό από την ίδια στην Έθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας 55 άγνωστων επιστολών του Κοραή (1798-1829) με αποδέκτη των περισσότερων τον Joseph Van Praët, έπειθονο του Τμήματος Βιβλίων, από τον οποίο ο Έλληνας σοφός δανειζόταν τα αναγκαία κάθε φορά βοηθήματα για τις συγγραφικές του ασχολίες.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1945-1995
(Αθήνα 1998)

Καρπός του έρευνητικού προγράμματος «Νεοελληνικός Διαφωτισμός: οί ιδέες — τὰ πρόσωπα — οί συλλογικοί φορείς — τὰ έργα», που χρηματοδοτείται από την Γ.Γ.Ε.Τ. και εκπονείται στο Κ.Ν.Ε. με τη συνεργασία του Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (βλ. 'Ο Έρηνιστής 20 (1995), 272-273), το δημοσίευμα καταγράφει, σε πρώτο επίπεδο, την παραγωγή μισού αιώνα έρευνας και μελέτης του Νεοελληνικού Διαφωτισμού. Πραγματικά συγκεντρώθηκαν και καταχωρίζονται 2.112 λήμματα: μελέτες που εκδόθηκαν αυτοτελώς ή δημοσιεύθηκαν σε επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους, δακτυλόγραφες διδακτορικές διατριβές που εκπονήθηκαν στο διάστημα από το 1945 ως το 1995, ανατυπώσεις ή επανεκδόσεις παλαιότερων σχετικών έργων που πραγματοποιήθηκαν την ίδια αυτή περίοδο. Από τὰ γενικά έργα (ιστορίες λογοτεχνίας κτλ.) σημειώθηκαν τὰ κεφάλαια εκείνα που αναφέρονται σε πρόσωπα και πράγματα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού. Στη βιβλιογραφική αυτή αναγραφή δέν εντάχθηκαν ανάτυπα (εκτός αν ή μελέτη παρουσιάζεται στη μορφή αυτή εμπλουτισμένη και συμπληρωμένη), άρθρα σε εφημερίδες, λήμματα σε λεξικά και εγκυκλοπαιδείες, όπως και δακτυλόγραφες προδιδακτορικές εργασίες, βιβλιογραφίες και βιβλιοκρισίες. Ας σημειωθεί ότι δέν καταγράφονται μόνο μελέτες που δημοσιεύθηκαν στα έλληνικά ή εκείνες μόνο που συντάχθηκαν από Έλληνες συγγραφείς καταγράφεται, γενικά, ή παραγωγή μισού αιώνα έρευνας και μελέτης του Νεοελληνικού Διαφωτισμού όποια και

αν ήταν ή εθνικότητα του συγγραφέα, όποια γλώσσα και αν χρησιμοποιήσε. Σε δεύτερο επίπεδο, καθώς ή καταγραφή της βιβλιογραφικής παραγωγής είναι καταταγμένη κατά χρονολογική σειρά, το δημοσίευμα αποτελεί ένα πρώτο και χρηστικό εργαλείο για να παρακολουθήσουμε τους δρόμους που πήρε ή έρευνα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού και να εντοπίσουμε τις προτεραιότητες που επέλεξε. Προς την ίδια αυτή κατεύθυνση οδηγεί και ή συνύπαρξη στη Βιβλιογραφία του Νεοελληνικού Διαφωτισμού και δημοσιευμάτων που εκφράζουν απόψεις των κυριότερων αντιπάλων του.

Για τή συγκρότηση της Βιβλιογραφίας εργάστηκαν δύο ομάδες: Δ. Γ. Αποστολόπουλος, Έμμ. Ν. Φραγκίσκος, Ρωξάνη Αργυροπούλου, Γιάννης Καραός, Π. Δ. Μιχαηλάκης, Άννα Ταμπάκη, Βίκυ Πάτσιου από το Κέντρο Νεοελληνικών Έρευνών του Ε.Ι.Ε. και Παναγιώτης Νοῦτσος, Νίκος Κ. Ψημμένος, Γρηγόρης Καραφύλλης και Κώστας Θ. Πέτσιος από τον Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Τη γενική επιμέλεια του έργου είχα ο Δ. Γ. Αποστολόπουλος και ο Έμμ. Ν. Φραγκίσκος.

Το δημοσίευμα αποτελεί τον πρώτο καρπό ενός ερευνητικού προγράμματος που στόχο έχει να παρουσιάσει ένα λεξικό του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, στο όποιο θα καταγραφεί συστηματικά, ὄστερα και από νεότερες έρευνες, το φαινόμενο της πρόσληψης ιδεών του Εὐρωπαϊκού Διαφωτισμού στην Έλληνική Ανατολή, τὰ Έπτάνησα και τις κοινότητες της Έλληνικής Διασποράς.

Ο ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ

(Τορίνο 13-14 Νοεμβρίου 1998)

Με πρωτοβουλία του καθηγητή στο Τμήμα Ιστορίας του Πανεπιστημίου του Τορίνο, μαθητή και διαδόχου του Franco Venturi, Giuseppe Ricuperati συνήλθε στο Τορίνο ένα μικρό διεθνές συμπόσιο με θέμα τον Διαφωτισμό και την ιστοριογραφία του ή, όπως διατύπωσε τον τίτλο ο διοργανωτής του, «*Historique et usages des Lumières*». Προσκληθήκαν δεκατρείς επιστήμονες από διάφορες εθνοπαϊκές χώρες που με μια πρώτη εισήγηση παρουσίασαν το ιστοριογραφικό πρόβλημα του Διαφωτισμού στη χώρα τους και στη συνέχεια συμμετείχαν σε μια εδρείας εκτάσεως ανταλλαγή απόψεων για να διαπιστωθούν οι ομοιότητες και οι διαφορές. Παρουσιάστηκαν έτσι εισηγήσεις για την Ιταλία

(Ricuperati), Ισπανία (Fernandez Sebastian), Πορτογαλία (Carvalho dos Santos), Ελλάδα (Αποστολόπουλος), Πολωνία (Kostkiewicz), Ουγγαρία (Toth), Ρωσία (Karp), Ολλανδία (Mijnhardt), Γερμανία (Bernardini), Γαλλία (Venturino) και Άγγλία (Rosso) ενώ στη συζήτηση συμμετείχαν και αρκετοί πανεπιστημιακοί και έρευνήτες από το Πανεπιστήμιο του Τορίνο.

Η συνάντηση, οι εργασίες της οποίας φιλοξενήθηκαν στη Fondazione Luigi Einaudi και στο Πανεπιστήμιο του Τορίνο, θεωρήθηκε επιτυχημένη, και η European Science Foundation, που χρηματοδότησε τη συνάντηση, αποφάσισε να εκδώσει σε ατοτελή τόμο τα Πρακτικά της.

ΗΜΕΡΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟ

(Αθήνα 28 Νοεμβρίου 1998)

Το Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης του Πανεπιστημίου Αθηνών θέλοντας να τιμήσει το έργο του Άλκη Αγγέλου, ιδρυτικού μέλους του Ο.Μ.Ε.Α. και πρώτου υπεύθυνου σύνταξης του Έρκειστυ, διοργάνωσε

ήμερίδα με θέμα «Ιστορία των ιδεών και ιστορία των επιστημών για την περσόδα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού». Στην επιστημονική αυτή συνάντηση μίλησαν μέλη του Τμήματος αλλά και παλαιά και νεότερα μέλη του Ο.Μ.Ε.Α.

ΑΠΟ ΤΟ ΔΟΥΒΑΙΝΟ ΣΤΟ ΛΟΣ ΑΝΤΖΕΛΕΣ

Το 10ο Διεθνές Συνέδριο για το Διαφωτισμό τελείωσε: το Δουβλίνο το φιλοξένησε με απόλυτη επιτυχία σε όλα τα επίπεδα των δραστηριοτήτων του. Η οργάνωση των επιστημονικών συνεδριάσεων ήταν άφρογη και στις παράλληλες εκδηλώσεις ήταν εκδηλη η φροντίδα και το ιρλανδέζικο χιοϊμορ. Ο Ο.Μ.Ε.Α. εκ-

προσωπήθηκε με επίτα μέλη του: Δ. Γ. Αποστολόπουλος, Ρωξάνη Αργυροπούλου, Λουκία Δρούλια, Πασχάλης Κιτρομηλίδης, Μάχη Παύζη-Αποστολοπούλου, Βίκυ Πάτσιου και Άννα Ταμπάκη. Το 11ο Διεθνές Συνέδριο ανέλαβε να το διοργανώσει η Αμερικανική Έταιρεία. Θα συνέλθει στο Λος Άντζελες τον Αύ-

γουστο τοῦ 2003. Στὴ Γραμματεία τοῦ Ο.Μ.Ε.Λ., Βασ. Κωνσταντίνου 48, 116 35 Ἀθήνα, Fax 724 6212, ἔχει ἀρχίσει

νὰ φτάνει τὸ σχετικὸ τεκμηριωμένο ὑλικὸ ποὺ εἶναι στὴ διάθεση τῶν μελῶν τοῦ Ὅμιλου.

CORNELIA PAPACOSTEA-DANIELOPOLU

(Βουκουρέστι 12 Ἰουν. 1927 - † Παρίσι 4 Ἀπρ. 1998)

Ἡ γνωστὴ νεοελληνίστρια Κορηλία Papacostea-Danielopolu ἔφωγε γιὰ τὸ μεγάλο, στεγνὸ ταξίδι στὶς 4 Ἀπριλίου 1998, στὸ Παρίσι, ὅπου ἔζησε τοὺς τελευταίους ὀδυνηροὺς μῆρες τῆς ζωῆς της. Γεννήθηκε στὸ Βουκουρέστι, στὶς 12 Ἰουνίου 1927. Μοναχοκόρη δύο ἐκλεκτῶν προσωπικοτήτων, τοῦ Victor Paracostea, ἱστορικοῦ - βαλκανιολόγου, ἰδρυτῆ τοῦ Ἰνστιτούτου Σπουδῶν Νοτιο-Ανατολικῆς Εὐρώπης) καὶ ἐμπνευστῆ τοῦ περιοδικοῦ Balcania, καὶ τῆς Cornelia Manasiu, καθηγήτριας γαλλικῶν, ἔτωχε μιάς ἐξαιρετικῆς ἀγωγῆς, ποὺ σφράγισε τὴν χαρισματικὴ προσωπικότητά της γιὰ ὅλη της τὴ ζωή. Οἱ ἀντίξοοι συνθήκες τὴν ἀνάγκασαν νὰ διακόψει πολλὰ φορὲς τὶς πανεπιστημιακὲς της σπουδές. Ἀπὸ τὸ 1949 ἕως τὸ 1956 ἀπασχολήθηκε μάλιστα, γιὰ βιοποριστικούς λόγους, σὲ διάφορες διοικητικὲς θέσεις καὶ μόλις τὸ 1957 κατόρθωσε νὰ πάρει τὸ πτυχίο της. «Ἐγὼ βλέπεις ξεκίνησα ἀργά, σὲ μεγάλη ἡλικία, τὴν ἐπιστημονικὴ μου σταδιοδρομία» μοῦ ἐκμυστηρευόταν συχνὰ μὲ μιὰ δόση πικρίας. Ἀπὸ τὸ 1963 ἐργάστηκε στὸ Ἰνστιτούτο Σπουδῶν Νοτιο-Ανατολικῆς Εὐρώπης) τοῦ Βουκουρεστίου, ὅπου περνώντας τὰ διαδοχικὰ στάδια τῆς ἱεραρχίας, ἐξελέχθηκε σ' ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ γνωστὰ καὶ ἀγαπητὰ στὴν εὐρωπαϊκὴ ἐπιστημονικὴ κοινότητα στελέχη του. Ἐργάστηκε ἐκεῖ ὡς κύρια ἐρευνήτρια κατὰ τὴν περίοδο 1963-1994 καὶ ὡς ὑπεύθυνη τμήματος γιὰ τὴν περίοδο 1991-1994. Ὡς τὸ θάνατό της συμμετείχε στὸ Ἐπιστημονικὸ του Συμβούλιο καὶ παρέμεινε μέλος τῆς Συντα-

κτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἀξιόλογου περιοδικοῦ του ὄργανου Revue des Études Sud-Est Européennes. Ἀνάμεσα στὶς τελευταῖες δραστηριότητές της ἦταν καὶ ἡ ἀποφασιστικὴ συμμετοχὴ της στὶς προσπάθειες γιὰ τὴν ἰδρυση «Ρουμανικῆς Ἐταιρείας Νεοελληνικῶν Σπουδῶν», τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1997, τῆς ὁποίας καὶ ἐξελέγη πρώτη πρόεδρος τοῦ Αἰοικητικοῦ Συμβουλίου. Ἀπὸ τὸν γάμο της μὲ τὸν Gheorghe Danielopol, οἰκονομολόγο, σύμβουλο στὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ρουμανίας, ἀπέκτησε μιὰ κόρη.

Ἀκολουθώντας τὸν δρόμο ποὺ χάραξαν ὁ Δημοσθένης Ρουσσός, ὁ Alexandru Elian, ὁ Νέστωρ Καμαριανός, ἡ ἀδελφὴ του Ἀριάνη Camariano-Cioran, κ.ἄ., ἡ Κορηλία Papacostea-Danielopolu ἀφιέρωσε τὴν ζωὴ της στὶς νεοελληνικὲς σπουδές. Ἡ διδακτορικὴ της διατριβὴ (1979) μὲ θέμα τὴν ἑλληνογλωσση λογοτεχνία τῶν Παραδουνάβιων Ἡγεμονιῶν, τῆς Βλαχίας δηλαδὴ καὶ τῆς Μολδαβίας, στὴν περίοδο 1774-1830 (Literatura în limba greacă din Principatele Române, 1774-1830, Βουκουρέστι, Editura Minerva, 1982) βραβεύθηκε ἀπὸ τὴν Ρουμανικὴ Ἀκαδημία. Καρπὸς συστηματικῆς ἔρευνας σὲ ἀρχαία καὶ βιβλιοθήκες τῆς χώρας της ἦταν καὶ ἡ μονογραφία της μὲ τίτλο Intellectuali Români din Principate și cultura greacă, 1821-1859 (Οἱ ρουμάνοι διανοούμενοι τῶν Ἡγεμονιῶν καὶ ἡ ἑλληνικὴ παιδεία, 1821-1859), Βουκουρέστι, Editura Eminescu, 1979. Τὰ δύο βιβλία ἀξιοποιῶν πολλὰ στοιχεῖα πρωτογενοῦς ἔρευνας καὶ συμβάλλον στὸ νὰ κατανοή-

σουμε πληρέστερα την μικτή ελληνορουμανική κοινωνία της εποχής (18ος - α΄ μισό 19ου αϊ.). Μας επιτρέπουν επίσης να διαστανρώσουμε την ματιά μας με εκείνη του ιστορικού της παιδείας από την αντίπερα όχθη και να εκτιμήσουμε με πύο αντικειμενικό τρόπο την ακτινοβολία και την αφομοιωτική ικανότητα της ελληνικής παιδείας. Πρόσφατα κυκλοφόρησαν σέ ένιαία μορφή, μεταφρασμένα στην γαλλική γλώσσα και ένταγμένα στην έκδοτική σειρά ελληνικού έρενητικού φορέα. Τό τρίτο κατά σειρά έργο της, σέ συνεργασία με την Lidia Demeny, πραγματεύεται την ιστορία του βιβλίου και της τυπογραφίας στην ρουμανική κοινωνία και κατ' επέκταση στον χώρο της Νοτιο-Ανατολικής Ερώπης (Carte și tipar în societatea Românească și Sud-Est europeană (secolele XVII-XIX), Βουκουρέστι, 1985). Τιμήθηκε με τό βραβείο «Nicolae Iorga» της Ρουμανικής Ακαδημίας. Τό πύο πρόσφατο βιβλίο της Comunitățile Grecești din România în secolul al XIX-lea (Οί ελληνικές κοινωνότητες της Ρουμανίας στον 19ο αιώνα) Βουκουρέστι, Editura Omonia, 1995, παρουσιάζει αναλυτικά την οικονομική και πολιτιστική οργάνωση (έκκλησία, παιδεία και εκπαιδευτικοί θεσμοί, κοινωνική ζωή και κοινωνική αλληλεγγύη) των μεγάλων ελληνικών κοινοτήτων στο Βουκουρέστι, την Βραϊλα, την Κωνσταντζα, τό Γαλάτσι, τό Γιούργεβο κλπ.¹ Μεταφράστηκε στά ελληνικά από τον κύριο Νικόλαο Λιαμαντόπουλο, προσβεντή έ.π., και πρόκειται νά εκδοθεί σύντομα.

Πολύχρονες έρενες στίς βιβλιοθήκες και στίς πλούσιες αρχειακές συλλογές

της Ρουμανίας της επέτρεψαν νά φέρει στό φώς και νά σχολιάσει άγνωστα τεκμήρια κυρίως θά σταθώ έδώ στά πολλά αξιόλογα ελληνικά χειρόγραφα, τά οποία μās έγιναν προσιτά μέσα από τις έγγραφικές της, όπως είναι οί έκδοχές του baroque μυθιστορήματος Άρχνελς του John Barclay και ή θεατρική διασκευή του «Μενέανδρος», άγνωστα σατιρικά θεατρικά έργα της καμπής του 18ου αϊ., στιχογραφήματα της φαναριωτικής περιόδου αλλά και σύμμικτοι κώδικες, αποκαλυπτικοί για τά ένδιαφέροντα και τις «άγνωστες» των Φαναριωτών, πύο διασώζονται στην Βιβλιοθήκη της Ρουμανικής Ακαδημίας. Αύτες τις πτυχές φωτίζουν εργασίες της όπως: «La satire sociale-politique dans la littérature dramatique en langue grecque des Principautés (1774-1830)», Revue des Études Sud-Est européennes, 1977), «Manuscrits italo-grecs de la Bibliothèque de l'Académie de la Rép. Soc. de Roumanie» (Ό Έραριστής, 1977), «La fonction idéologique de la littérature en langue grecque des Principautés Roumaines au XVIIIe siècle» (RESEE, 1980), «Έros» dans la littérature phanariote des Principautés (sources, manirisme anacréontique, procédés)» (Cahiers Roumains d'Études littéraires, 1983), «Préoccupations livresques de Scarlat Mavrocordat dans un manuscrit de la Bibliothèque de l'Académie Roumaine» (RESEE, 1990). Με τις αναλύσεις της προσπάθησε νά έμβυθόνει σέ όρισμένες όψεις στην πολιτισμική διαπλοκή Έλλήνων

1. Άς μου επιτραπεί νά παραπέμψω στην βιβλιοπαρουσίασή μου πύο δημοσιεύθηκε στην έφημ. Τό Βήμα (Τμήμα στ' Βιβλία, Κυριακή 5 Όκτωβρίου 1997, σ. 13): Άννα Ταμπάκη, Στή Βραϊλα, στο Γαλάτσι «Cornelia Papacostea-Danielopolu, Comunitățile Grecești din România în secolul al XIX-lea (Οί ελληνικές κοινωνότητες της Ρουμανίας στον 19ο αιώνα). Βουκουρέστι, Editura Omonia, 1995».

καὶ Ρουμάνων' συγκρατῶ μεταξύ ἄλλων: «*Les contacts des intellectuels roumains avec les 'hellénismes périphériques' (1818-1830)*» (RESEE, 1972), «*Le philhellénisme culturel des Roumains (1818-1830)*» (Symposium L'Époque Phanariote, IMXA, 1974), «*La conscience nationale des peuples balkaniques et les chants révolutionnaires de Rigas*» (RESEE, 1979), «*Formația intelectualilor greci din țările române (1750-1830)*», στὸν *σολογικό τόμο* Intellectuali din Balcani în România (sec. XVII-XIX), (Studii istorice Sud-Est Europene, τ. II, 1984), «*Critique de mœurs et mentalité chez Alexandru Calphoglow*» (Cahiers Roumains d'études littéraires, 1986), «*État actuel des recherches sur l'époque phanariote*» (RESEE, 1986), «*L'impact de la Révolution française dans la culture roumaine par les textes en langue grecque*» (La Révolution française et les Roumains, Ἰάσι 1989), «*Les pays roumains vus par les Phanariotes*» (RESEE, 1993), «*L'évolution des idées morales en idées juridiques et politiques chez les Grecs et les Roumains*», (Ζητήματα ἱστορίας τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων. Ἀφιέρωμα στὸν Κ. Θ. Δημαρά, Θεσσαλονίκη, ΑΠΘ, 1994).

Ἐὰν στὸν παραπάνω τομέα προσκόμισε πολλὰ καὶ ἀξιόλογα στοιχεία, ἐξίτησον σημαντικὴ καὶ πρωτοποριακὴ στάθηκε ἢ συμβολὴ τῆς στὴν μελέτη τῶν ἑλληνορουμανικῶν σχέσεων μετὰ τὴν ἀεθνική ἀνασυνγκρότηση ποὺ προσδοκοῦσε ὁ «Ὄργανικός Κανονισμός» (Regulamentul Organic) τοῦ 1830. Οἱ ἐρευνῆς τῆς προσανατολιστῆσαν τόσο σὲ θέματα ἰδεολογίας, παιδείας καὶ πνευματικῆς παραγωγῆς, ὅσο καὶ στοὺς κανόνες ποὺ διέπουν τὶς ἐμπορικῆς σχέσεις καὶ τὴν οἰκονομικὴ ζωὴ: «*La vie culturelle des*

communautés grecques de Bucarest [et de Roumanie] dans la seconde moitié du XIXe siècle» (I, II, RESEE, 1969), «*Les lectures grecques dans les Principautés Roumaines après 1821*» (Balkan Studies, 1970), «*Les cours de grec dans les écoles roumaines après 1821 (1821-1866)*» (RESEE, 1971), «*Les villes roumaines et la diaspora grecque au XIXe siècle*» (Actes du IIe Congrès International des Études du Sud-Est Européen, τ. II, Ἀθήνα 1972), «*Organizarea și viața culturală a companiei 'grecesti' din Brașov (sfârșitul sec. al XVIII-lea și prima jumătate a sec. al XIX-lea)*» (Studii Istoric Sud-Est Europene, I, 1974), «*La Compagnie 'grecque' de Brașov. La lutte pour la conservation des privilèges (1777-1850)*» (RESEE, 1974), «*Historiographie grecque en Roumanie, 1821-1866*» (Neo-Hellenika, Austin Texas, 1975), κ.ά.

Ἀφῆσε πίσω τῆς ἓνα σύνολο πηνήρτα περίπου ἐργασιῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἀνακοινώσεων, σὲ ρουμανικὴ καὶ σὲ γαλλικὴ γλώσσα, ποὺ τὴν χειριζόταν καὶ αὐτὴ σὰν μητρικὴ τῆς, καὶ ἀρετὰ ἐρευνητικὰ σχέδια, βιβλία ποὺ βρίσκονται ἀκόμη σὲ χειρόγραφη μορφή ἢ στὸ στάδιο τῆς ἐκδόσεως (σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ὀλγα Căncă, «*Τὸ ἑλληνικὸ βιβλίον στὴν Ρουμανία κατὰ τοὺς 17ο-20ο αἰ.*»), «*Οἱ σχέσεις τῶν Ρουμανικῶν χωρῶν μὲ τὸν Ἑλληνισμό, 16ος-18ος αἰ.*»), σὲ συνεργασία μὲ τὴν Emanuela Popescu Mihai, «*Πολιτικὴ καὶ παιδεία στὶς Ρουμανικῆς χῶρες, 17ος-19ος αἰ.*»), σὲ συνεργασία μὲ τὶς Georgeta Penelea-Filiti καὶ Olga Căncă, «*Brăila, port internațional*» καθὼς καὶ ἡμιτελεῖς μελέτες, ἀπόρροια ἐρευνῶν ποὺ ἐμπονοῦσε σὲ συνεργασία μὲ ἄλλους συναδέλφους.

Ἀλλὰ γιὰ ὅσους τὴν γνώρισαν ἀπὸ κοντὰ καὶ γοητεύθηκαν ἀπὸ τὴν διακρι-

τική της χάρη και την μοναδική πνευματική της εδγένεια, ή Κορνηλία *Parascitea-Danielopolu*, πέρα από την άναμφισβήτητα σημαντική επιστημονική της συμβολή, υπήρξε ένα σύμβολο στωικότητας, μία αδάμαστη ψυχή. Με την παρουσία της μεταμόρφωσε το γκρίζο μιάς ταραγμένης, σκληρής εποχής, ξεπερνούσε τις πραγματικές στερήσεις, τις δυσκολίες της καθημερινής επιβίωσης και κατόρθωσε ως διά μαγείας να μεταφέρει τον συνομιλητή της στην άχροική, μάλλον διαχροική όμορφιά του ψυχικού ήθους και της ανθρωπιᾶς. Φαινomenικά εύθραυστη, υπήρξε ωστόσο άνθεκτική στις κακονχίες της ζωής και αξιοπροεπής στην πορεία της προς τον θάνατο. Τὸν περασμένο Φεβρουάριο την συνάντησα για τελευταία φορά στο Παρίσι, στο σπίτι της κόρης της *Pia Dumitru*. Κανένα παράπονο δὲν ἀκούστηκε ἀπὸ τὰ χεῖλη της, καμία ἀπασιόδοξη ἀναφορά στην περιπέτεια τῆς ὑγείας της πὸν εἶχε ἀφή-

σει πλέον ἐμφανῆ τὰ ἴχνη ἐπάνω της. Μιλοῦσε μετὴν συνηθισμένη της γλυκύτητα γιὰ ὅλα τὰ ἄλλα, γιὰ βιβλία πὸν μόλις κυκλοφόρησαν, γιὰ τὰ σχέδιά της... Σὺμβολο ἀξιοπρέπειας καὶ ὑπερηφάνειας, (πρέσβεια) τῆς χώρας πὸν τόσο βαθιὰ ἀγάπησε, ἡ *Μοτῆ* ὅπως τὴν ἀποκαλοῦσαν οἱ οἰκεῖοι της (παιδικὸ χαϊδευτικὸ ὄνομα, ὑποκοριστικὸ πὸν σημαίνει μπουκλίτσα), υπήρξε ἀναμφίβολα καὶ μία «πρέσβεια» τὼν ἑλληνικῶν σπουδῶν στὰ Βαλκάνια καὶ τὴν Δυτικὴ Ἑυρώπη μέσα ἀπὸ τις πολυάριθμες βιβλιοκρισίες καὶ παρουσιάσεις πὸν δημοσίευσε μετ' ἀληθινὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν προαγωγή τὼν ἐρευνητῶν στὴν χώρα μας στὴν Revue des *Études Sud-Est Européennes*. Τῆς δόθηκε ὁμως πάνω ἀπ' ὅλα τὸ προνόμιο νὰ χαρίσει μετ' ἀπλοχεριὰ σ' ὅλους ὄσους εἶχαν τὴν τύχη νὰ τὴν πλησιάσουν μία γνήσια καὶ ἐκλεπτυσμένη εἰκόνα τῆς ρουμανικῆς ψυχῆς.

ANNA TAMPAKH

ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΩΝ

14-15 Ἰανουαρίου 2000: Βρετανία, Γλασκώβη

University of Strathclyde
Brothers in the Muse: Burns, Ferguson and the Vernacular Revival

Murray Pittock, Scots-Irish Research Network, University of Strathclyde, Glasgow G1 1XH, GB. Email m.pittock@strath.ac.uk.

27-29 Ἰανουαρίου 2000: ΗΠΑ, Τέξας, Lubbock

The 33rd Annual Texas Tech University Comparative Literature Symposium

Woman in the Eighteenth Century
Sharon Diane Nell, Director, Program

in Comparative Literature, Dept of Classical and Modern Languages and Literatures, Texas Tech University, Lubbock, TX 79409-2071, USA. Email SherryD@ttu.edu

17-19 Φεβρουαρίου 2000: ΗΠΑ, Φλόριδα, Tampa

University of South Florida
The 14th Annual DeBartolo Conference on 18th-Century Studies
Eighteenth-Century Studies: Past and Future

Regina Hewitt, Dept of English, University of South Florida, 4202 E. Fowler Ave. CPR 107, Tampa, FL 33620-5550, USA. Fax +1 813 9742270, email rhewitt@chumal.cas.usf.edu

2-4 Μαρτίου 2000: ΗΠΑ, Γεωργία, Savannah

SEASECS

New Worlds in Thought, Place and Time

Elizabeth Nybakken, Dept of History, Drawer H., Mississippi State University, Mississippi State, MS 39762, USA. Fax +1 601 3251139, email ean1@ra.msstate.edu.

9-12 Μαρτίου 2000: ΗΠΑ Λουιζιάνα, Baton Rouge

Twenty-fifth Annual Meeting of the South Central Society for Eighteenth-Century Studies

Tomorrow in Yesterday: or, Frolics of Possibility

Kevin L. Cope, Dept of English, Louisiana State University, Baton Rouge, LA, USA. Tel. + 1 225 7662719, fax + 1 225 3884129, email 72310.3204@compuserve.com

12-16 Απριλίου 2000: ΗΠΑ, Φιλαδέλφεια, Philadelphia

American Society for Eighteenth-Century Studies

Annual Meeting

3-5 Μαΐου 2000: Βρετανία, Λονδίνο

The Huguenot Society, International Conference

From Strangers to Citizens: integration of immigrant communities in Great Britain, Ireland and the Colonies, 1550-1750

Randolph Vigne, The Huguenot Society of Great Britain and Ireland, The Huguenot Library, University College, Gower Street, London WC1E 6BT, England. Fax: (0)171 9371402, email c.littleton@history.bbk.ac.uk

19-21 Ιουνίου 2000: Γερμανία, Münster

Ehrenpreis Centre for Swift Studies, Westfälische Wilhelms-Universität Münster

Fourth Münster Symposium on Jonathan Swift

Hermann J. Real, email realh@uni-muenster.de

7-9 Ιουλίου 2000: Βρετανία, Bristol

John Dryden: Poet, Classicist, Translator

David Hopkins, Dept of English, University of Bristol, 3-5 Woodland Rd, Bristol BS8 1TB, GB. Fax + 44 117 9288860

2-7 Αγούστου 2000: ΗΠΑ, Βιργίνια, Williamsburg

The Hume Society

Twenty-seventh Annual Hume Society Conference

A Feast of Reason

Mikael M. Karlsson, University of Iceland, Main Bldg IS-101, Reykjavik, Iceland. Email mike@rhi.hi.is

10-14 Αγούστου 2000: Σκοτία, Aberdeen

British Society for Eighteenth-Century Studies

Annual Conference

John Dunkley, Dept of French, King's College, University of Aberdeen, Old Aberdeen AB9 2UB, GB. Email j.dunkley@abdn.ac.uk

25-26 Σεπτεμβρίου 2000: Ίταλία, Μπολόνια

Università di Bologna

The Bibiena family, from Italy to Europe in the eighteenth century

International conference on the Bi-
biena family of architects and deco-
rators

Email camurrid@tin.it

26 Ὀκτωβρίου 2000: Γαλλία, Arras

Université d'Artois

Pouvoirs et réseaux épistolaires dans
l'Europe des Lumières

*Pierre-Yves Beaurepaire, 22 rue de la
Filature, 59260 Hellemmes, France.*

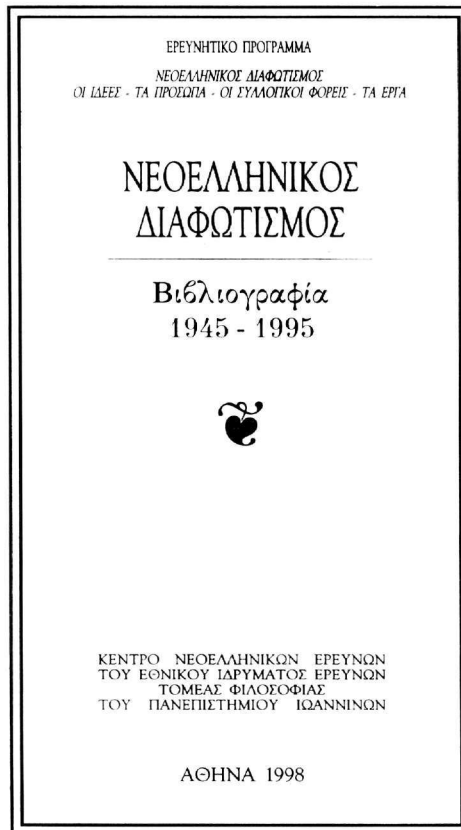
*Tel. + 33 3 20562792, email pierre-
yves.beaurepaire@wanadoo.fr*

Νοέμβριος 2000: Γαλλία, Παρίσι

1751-2000. L'Encyclopédie en ses
nouveaux atours électroniques: vices
et vertus du virtuel

*A-M Chouillet, 7 route de la Reine,
92100 Boulogne, France. email: 101
613@compuserve.com*

(Πηγή: *Bulletin* τζς ISECS/SIEDS)

ΟΜΙΛΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΥ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου
αφιερωμένου στη μνήμη του
Κ. Θ. ΔΗΜΑΡΑ

ΑΘΗΝΑ 1995